

Roman Łyczywek

Angielski pamiętnikarz okresu pierwszej wojny

Palestra 38/3-4(435-436), 106-107

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Angielski pamiętnikarz okresu pierwszej wojny

W roku 1863 w Manchester urodził się jeden z najwybitniejszych polityków angielskich pierwszych dziesiątków XX wieku, wywodzący się ze skromnej rodziny, David Lloyd George. Trwałą pamięć zapewniła mu jednak nie tyle działalność polityczna, co raczej działalność pisarska. Jest on autorem obszernych pamiętników (*Wspomnienia wojenne* i *Prawda o Traktacie Wersalskim*), które w sześciu tomach, z małymi skrótami, ukazały się też w języku polskim.

Dzięki dużym zdolnościom, zwłaszcza darowi słowa, w roku 1884 został adwokatem (*solicitor*). Politycznie związał się ze stronnictwem liberałów i jako przywódca tego stronnictwa został wybrany do Izby Gmin. Rozgłos polityczny zyskał wypowiadając się przeciwko wojnie z Burami, a następnie podejmując kampanię o ograniczenie roli Izby Lordów na rzecz Izby Gmin.

W roku 1905 został ministrem handlu, w 1908 roku ministrem skarbu. W pierwszych latach wojny światowej (rok 1916) objął funkcje premiera rządu i sprawował je do roku 1922. Tak więc w decydujących fazach wojny kierował agendami polityki angielskiej, zwłaszcza w zakresie polityki zagranicznej i decydował w sposób zasadniczy o stanowisku Anglii w okresie negocjowania Traktatu Wersalskiego.

Przedmiotem głównego wysiłku polityki angielskiej tego okresu i konsekwentnie busołą dla postępowania Lloy-

da George'a było przeciwdziałanie hegemonii francuskiej na kontynencie europejskim. Na tym tle dochodziło do różnych napięć między politykami angielskimi a francuskimi. Lloyd George był też niechętny prezydentowi francuskiemu, Raymondowi Poincare (zresztą też adwokatowi), którego oceniał jako: „umysł bezpłodny i nieciekawy, pozbawiony dowcipu, wyobraźni, finezji”.

Lloyd George dochowywał wierności głównej linii wytyczonej polityki angielskiej – ograniczać rolę najsilniejszego państwa w Europie i wzmacniać rolę drugiego z państw europejskich. W praktyce tego okresu oznaczało to ciche przeciwdziałanie wpływowi francuskim, a równocześnie łagodzenie rozmiaru powojennych sankcji wobec Niemiec.

Lloyd George zajmował się sprawą polską. Uważając Polskę za naturalnego sojusznika Francji, działał przeciwko Polsce. Dopuszczał możliwość połączenia Polski z Czechosłowacją, co być może było kolejnym działaniem przeciwko Małej Entencie, całkowicie związanej z polityką francuską. Wypowiadał się w zasadzie przeciwko plebiscytm, proponowanym przez Francję i przygotowanym przez Polskę, bardzo stanowczo domagał się zaprzestania przez Polskę walki o Lwów i działań przeciwko Rosji. On wreszcie był inspiratorem nacisku wywieranego na Polskę, aby ta podpisała traktat

o mniejszościach w Spaa, dyskwalifikujący rolę Polski, a wypowiedziany dopiero przez Becka. On wreszcie popierał niekorzystną dla Polski wschodnią linię graniczną, tzw. Linię Curzona.

Nasi najczynniejsi na zachodzie politycy: Paderewski, Dmowski, Patek, Sapieha i Skrzyński zdawali sobie sprawę z wrogości Lloyd George'a w stosunku do Polski. Skrzyński pisał wręcz o jego „nienawistnym” stosunku do Polski.

Przy tym wszystkim Lloyd George był adwokatem, w swej działalności umiał stosować zasady gry adwokackiej, a pozostał pamiętnikarzem dużego formatu.

Po złożeniu urzędu premiera, Lloyd George osiadł w rodzinnej Walii, pracował jako adwokat, a głównie zajmował się kompletowaniem pamiętników.

Roman Łyczywek